

ГУК "Лиозненская ЦБС"
Филиал "Ковалёвская сельская библиотека-музей"

Фольклор. Ковалёвская сторона

Аннотированный библиографический список литературы

2022

~ U ~

Фольклор: Ковалёвская сторона: аннотированный библиографический список литературы / ГУК “Лиозненская централизованная библиотечная система”; филиал “Ковалёвская сельская библиотека-музей”; сост.: Л.В. Киселёва, О.С. Кожедова; ред. О.С. Кожедова. – Лиозно, 2022. – 6 с.: ил. – (Бабушкин сундучок).

Аннотированный список литературы содержит библиографические записи документов о белорусском фольклоре, краеведческих материалов о деревне Ковали Лиозненского района Витебской области, о местных жителях и их увлечениях, об особенностях Ковалёвского фольклора.

Список состоит из двух разделов, в которых в алфавитном порядке перечислены книги, а также краеведческие статьи из книг и периодических изданий на белорусском и русском языках. Помимо основных сведений список дополнен аннотациями и будет полезен тем, кто изучает фольклор Ковалёвского края или интересуется местными традициями и обычаями.

Гордостью белорусов является прекрасно сохранившийся фольклор, который дошёл до наших дней, практически не изменившись. Устное народное творчество является частью духовной культуры белорусов, в нем наши корни, наша история, наша память, душа нашего народа. Белорусский фольклор считается одним из самых богатых в Европе.

Произведения фольклора бесценны. В них народ отобразил свою трудовую деятельность, общественный и бытовой уклад, знание жизни и природы. Народное творчество вобрало в себя жизненный опыт и коллективную мудрость народа, накопленные тысячелетиями.

У каждого народа свой фольклор, он неповторим так же, как его история и культура. В каждом регионе народное творчество имеет свой почерк, оригинальные формы и краски. У белорусов свой образ жизни, обычаи, уникальные песни, танцы и сказки, а также свои любимые блюда, особые традиции в оформлении стола и приготовлении пищи.

Богата фольклором и Ковалевская земля. Следует отметить, что в конце XIX века в деревне Строганы, недалеко от Ковалей, проживал и занимался изучением местного фольклора известный белорусский поэт и фольклорист А.Ф.Рыпинский. Он разговаривал с простыми людьми, записывал припевки, сказки, сказания, легенды, публиковал многочисленные аутентичные тексты.

Много времени уделял изучению устного народного творчества в Ковалевском крае и белорусский этнограф и фольклорист Н.Я.Никифоровский, часто приезжавший к родственникам в Велешковичи. В его работе «Очерки простонародного життя-быття в Витебской Беларусии и описание предметов обиходности» собраны сведения о традициях и обычаях местных жителей, их традиционной кухне, народных играх и танцах.

На произведениях устного народного творчества выросло не одно поколение, на них воспитываются наши дети и сейчас. Чем раньше соприкоснется ребёнок с произведениями фольклора, тем лучше. Жанры фольклора позволяют обогатить духовный мир детей, развивают патриотизм, уважение к прошлому своего народа, помогают усвоить морально-нравственные нормы поведения в обществе.

Интересной особенностью белорусского народа является умение сохранять все те ценности, что созданы старшими поколениями и с особым трепетом и почитанием передавать их молодёжи. Ведь человек, приобщенный к фольклору - это человек, открытый миру, откликающийся на горе и радость других, способный принять опыт предков и передать его другим поколениям. Всех обрядов современная молодежь, конечно же, не соблюдает, однако многие элементы использует как в повседневной жизни, так и во время празднования важных событий.

Одними из распространенных форм фольклора являются народные игры, танцы, а также блюда традиционной кухни. Они создавались веками и шлифовались многими поколениями людей, своими корнями уходят далеко в прошлое.

Библиографический список

Книги, статьи из книг

1. **Алексютович, Л. К.** **Белорусские народные танцы, хороводы и игры** : учеб. пособие для культ.-просвет. и хореогр. уч-щ / Л. К. Алексютович. – Минск: Вышэйш. школа, 1978. – 528 с.
В книге собраны и систематизированы белорусские народные танцы, хороводы, игры, даны историко-этнографические справки о них, приведены описания движений танцев.
2. **Беларускі фальклор**: хрэстаматыя: вучэб. дапаможнік для філал. факул. ВНУ / склад.: К.П. Кабашнікаў [і інш.]. – 4-е выд., перапрац. – Мінск: Вышэйшая школа, 1996. – 856 с.
У хрэстаматыі прадстаўлены лепшыя ўзоры беларускага фальклору.
3. **Беларускі фальклор**: хрэстаматыя / склад.: К.П. Кабашнікаў [і інш.]. – выд. 2-е, дап. – Мінск: Вышэйшая школа, 1977. – 840 с.
У хрэстаматыю ўключаны запісы фальклорных традыцый, даюцца методыка і праграма збірання беларускага фальклору.
4. **Гурко, А.В.** **Этнические традиции национальной кухни Беларуси** / А.В. Гурко [и др.]; Национальная академия наук Беларуси, Центр исследований белорусской культуры, языка и литературы. – Минск: Беларуская навука, 2019. – 254 с.: ил. – (Мир глазами этнолога).
В книге показан неоценимый вклад, который внесли этнические общности, населяющие нашу страну, в формирование национальной кухни Беларуси. Национальная культура питания рассматривается в контексте свойственных ей общественных функций: обрядовой, праздничной и повседневной.
5. **Кавалі** // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Т. 7: Застаўка-Кантата / рэдкал.: Г.П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн, 1998. – С. 396.
У энцыклапедычным выданні адлюстраваны геаграфічныя данныя і іншыя звесткі пераменнага характару (колькасць жыхароў, эканамічныя паказчыкі), якія датыюцца годам, да якога адносяцца.
6. **Кавалі** // Гарады і вёскі Беларусі: энцыклапедыя. Т. 10: Віцебская вобласць. Кн. 3. / рэдкал.: В.У. Ваніна [і інш.]; Нацыянальная акадэмія навук Беларусі; Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2019. – С. 277-278.
У энцыклапедычным выданні на падставе архіўных і іншых крыніц адлюстраваны гісторыя і сучасны эканамічны, культурны стан

адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак Беларусі, уключаючы вёску Кавалі Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці.

7. **Кавалі** // Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь: Віцебская вобласць: нарматыўны даведнік / У.М. Генкін [і інш.]; пад рэд. В.П. Лемцюговай. – Мінск: Тэхналогія, 2009. – С. 295.

Нарматыўны даведнік уключае ўсе наяўныя на 1 студзеня 2008 г. назвы населеных пунктаў Віцебскай вобласці ў межах адміністрацыйна-тэрытарыяльных падраздзяленняў (раён, сельсавет), уключаючы вёску Кавалі Веляшковіцкага сельсавета Лёзненскага раёна.

8. **Кавалі** // Слоўнік назваў населеных пунктаў Віцебскай вобласці / Я.Н. Рапановіч; рэд. П.П. Шуба. – Мінск: Навука і тэхніка, 1977. – С. 173.

У слоўніку на беларускай і рускай мовах даюцца назвы населеных пунктаў Віцебскай вобласці, уключаючы вёску Кавалі Лёзненскага раёна.

9. **Кадрыль:** [апрацоўка для баяна] // Беларускі дзіцячы фальклор: традыцыйныя запісы, апрацоўкі і аўтарскія творы / склад.: А.М. Аляхновіч [і інш.]. – Мінск: Беларусь, 1994. – С. 263-264.

Зборнік уключае амаль усе жанры беларускага музычнага фалькору для дзяцей, уключаючы “Кадрылю”.

10. **Народная культура Віцебшчыны:** матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі “Працэсы мадэрнізацыі народнай культуры і вопыт устаноў культуры і адукацыі Віцебшчыны па захаванню традыцый”, 26-27 мая 2005 г.: [прысвеч. 160-годдзю М. Нікіфароўскага] / рэдкал. Л. Вакар [і інш.]. – Віцебск: УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – 272 с.

Кніга расказвае пра вядзенне навукова-даследчай працы па рэканструкцыі лакальных асаблівасцяў народнага строю і народнага арнаменту.

11. **Никифоровский, Н.Я. Очерки Витебской Белоруссии** / Н.Я. Никифоровский; автор предисл. и сост. А.П. Ващенко. – Минск: Беларусь, 2019. – 271 с.

В книге собраны очерки с подробными этнографическими описаниями семейной и общественной жизни, нравов, обычаев и поверий населения Витебской губернии.

12. **Прыдзвінскія карункі** : (народная танцавальная спадчына Віцебшчыны) / Н. В. Уліновіч [і інш.] ; рэдкал. : Ю. В. Кузьмянкова [і інш.] ; рэд. муз. твораў: Д. В. Лабука, А. П. Слінькова ; Упр. культуры Віцеб. абл. выкан. камітэта, Віц. абл. метаад. цэнтр народ. творчасці. – Мінск : БудМедыяПраект, 2020. – 420 с.

Кніга дае агульны малюнак бытавання танцавальнага фальклору ў Віцебскай вобласці, прадстаўляе матэрыялы па беларускаму народна-

сцэнічнаму танцу і па развіцці народнай харэаграфіі, дэманструе яе адметныя асаблівасці.

13. **Танцавальны фальклор** // Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. Т. 2: Віцебскае Падзвінне / Т.Б. Варфаламеева [і інш.]; склад. Т.Б. Варфаламеева. – Мінск: Беларуская навука, 2004. – С. 521-524.

Кніга падрыхтавана па выніках трохгадовага комплекснага фальклорна-этнаграфічнага даследавання традыцыйнай культуры рэгіёну Віцебскага Падзвіння (Паазер'я) і раскрывае мясцовую традыцыйную мастацкую культуру ў сукупнасці усіх асноўных яе відаў.

14. **Традыцыйнае адзенне Віцебшчыны** / уклад. : Людміла Вакар, Ніна Бабровіч ; Віцебская вобласць. Упраўленне ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі. – Мінск : Белстан, 2017. – 372 с.

Лучшыя образцы рэканструкцыі народных костюмов богата ілюструюць кнігу і даюць прадставленне о разнаобразіі народнай одзежы, спосабах апрацоўкі тэкстыля.

15. **Традыцыйная мастацкая культура беларусаў** : у 6 т. / склад. Т. Б. Варфаламеева [і інш.]. – Т. 2. Віцебскае Падзвінне. – Мінск : Бел. навука, 2001. – 910 с.

Кніга прысвечана рэгіёну Віцебскае Падзвінне і прадстаўляе аўтэнтычныя формы народнай культуры на аснове матэрыялаў, зафіксаваных у комплексных фальклорна-этнаграфічных экспедыцыях вядучымі даследчыкамі беларускай народнай культуры.

Стат'і з перыядычных выданняў

1. **Аўсянкіна, В. Іх з'яднала мастацтва** / В. Аўсянкіна // Сцяг перамогі. – 1980. – 19 студз.

Пра удзельнікаў калектыва мастацкай самадзейнасці Кавалёўскага сельскага Дома культуры.

2. **Васільева, Л. Ушанавалі мнагадзетных маці** / Л. Васільева // Сцяг перамогі. – 2002. – 22 кастр.

Пра святочны агенчык, які адбыўся ў Кавалёўскім Доме культуры ў сувязі з Днём маці.

3. **Киселёва, Л. Навестіце музей** / Л. Киселёва // Сцяг перамогі. – 2008. – 12 лют. – С. 3.

О работе краеведческого музея в Ковалёвской сельской библиотеке.

4. **Крескиян, Л. Ковалёвская кадрили** / Л. Крескиян // Сельский механизатор. – 1976. – № 3. – С. 46.
Про колектив художественной самодеятельности Ковалёвского сельского Дома культуры, аккомпониатора Александра Комарова и знаменитый танец “Ковалёвская кадрили”.
5. **Курбацкі, Ф. Абнаўляецца край Кавалёўскі** / Ф. Курбацкі // Сцяг перамогі. – 1992. – 22 жн.
Пра вёску Кавалі і мясцовых жыхароў.
6. **Макравусава, Г. Святкавалі Бабінавічы, Адаменкі, Кавалі** / Г. Макравусава // Сцяг перамогі. – 2008. – 16 жн. – С. 7.
Пра свята вёсак і мясцовых жыхароў.
7. **Мінаева, В. Каб спадчыну, культуру і мову нашу захаваць** / В. Мінаева // Сцяг перамогі. – 2014. – 31 кастр. – С. 7.
Пра фальклорныя калектывы ДК аг. Кавалі, якія прымалі ўдзел у Лёзненскім раённым свяце фальклору “З крыніц спрадвечных”.
8. **Павлов, С. Оставили след в истории района. Рыпский Александр Феликсович** / С.Павлов // Сцяг перамогі. – 2008. – 25 сакавіка
О жизни и творческой деятельности фольклориста А.Ф.Рыпинского в д.Строганы Ковалевского края
9. **Пахолкіна, Л. Адкрываюць таленты** / Л. Пахолкіна // Сцяг перамогі. – 1981. – 25 чэрв.
Аб рабоце дырэктара Кавалёўскага Дома культуры В.І. Аўсянкінай.
10. **Пахолкіна, Л. Свята ў Кавалях** / Л. Пахолкіна // Сцяг перамогі. – 1987. – 1 студз.
Пра святочныя мерапрыемствы ў сувязі з Днём гаспадаркі.
11. **Перадаюць любоў да фальклору** // Сцяг перамогі. – 2016. – 13 верас. – С. 7.
Пра гурт “Задорынкi” Дома культуры аг. Кавалі, дзе вывучаюць гісторыю мясцовага фальклора, самай яскравай часткай якога з’яўляецца “Кавалёўская кадрыля”.
12. **Свята ладзяць кавалёўцы** // Сцяг перамогі. – 2003. – № 55.
Пра мясцовых жыхароў, якія ахоўваюць і шануюць сваю гісторыка-культурную спадчыну сваёй малой радзімы – Кавалёўскага краю.
13. **Свята працы і песні** // Сцяг перамогі. – 1987. – 13 чэрв. – С. 4.

Удзел самадзейных артыстаў з калгаса імя Данукалава ў Лёзненскім раённым свяце працы і песні.

14. **Старонка выхаднога дня** // Сцяг перамогі. – 1975. – № 5.
Пра калектыў мастацкай самадзейнасці Кавалёўскага сельскага клуба і пра іх знакаміты танец “Кавалёўская кадрыля”.
15. **Фёдараў, В. Святло над вёскай Кавалі** / В. Фёдараў // Звязда. – 1979. – 4 сакав.
Пра вёску Кавалі – цэнтр калгаса імя А.Ф. Данукалава Лёзненскага раёна.
16. **Шматкоў, М. Святло клубных вечароў** / М. Шматкоў // Звязда. – 1980. – 9 снеж.
Пра работу Кавалёўскага сельскага клуба.
17. **Шпаковская, Г. И аплодисменты на двоих** / Г. Шпаковская // Витебские вести. – 2019. – 2 февр. – С. 1, 10.
О директоре Дома культуры аг. Ковали С. Колупаеве и его семье, которая является примером продолжения местных фольклорных традиций.
18. **Яўсееў, Р. Цёплыя зоркі** / Р. Яўсееў // Літаратура і мастацтва. – 1974. – 11 студз.
Пра Кавалёўскі сельскі клуб і Кавалёўскую сельскую бібліятэку.

Бабушкин сундук

Составители: Л.В. Киселёва, О.С. Кожерова

Редактор – О.С. Кожерова

ГУК «Лиозненская ЦБС»
Филиал “Ковалёвская сельская библиотека-музей”

211228

Витебская обл.,
Лиозненский район,
аг. Ковали

Время работы:

10-00 – 18-00

Перерыв: 13-00 – 15-00

Выходной: воскресенье, понедельник

Тел: 5-00-86

Эл. адрес: kovalilib@mail.ru

